

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. c)
Istorie

Test 11

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

I. TÉTEL

(30 punct)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „1964. április 22-én a Román Munkáspárt Központi Bizottságának bővített ülésén elfogadták a *Nyilatkozat a R.M.P. álláspontjáról a nemzetközi kommunista és munkásmozgalmak kérdésében* című dokumentumot, amellyel a román kommunisták, kihasználva a Szovjetunió és a Kínai Népköztársaság kommunista pártjai közötti súlyos ellentéteket, megpróbálták felszabadulni a [moszkvai] gyámság alól. Ez az új magatartás vezetett az 1952. szeptember 24-én elfogadott Román Népköztársaság Alkotmányának megváltoztatásához, amelynek szövege tartalmazta Románia függőségét a Szovjetuniótól. Ezért, 1965. március 7-én megválasztják a Nagy Nemzetgyűlés tagjait, amely 1965. augusztus 21-én új alkotmányt fogad el, amely kikiáltja [...] a «Román Szocialista Köztársaságot» (1. cikkely), úgy tekintve, hogy elérkeztek a kommunizmushoz vezető fejlődés egy magas szintjére, szocialista gazdasággal (5. cikkely), szocialista tulajdonnal (6. cikkely), amely minden tulajdon alapját képezi, és a külkereskedelem állami monopóliumával (8. cikkely).

Az ország függetlenségét hangsúlyozandó, eltekintenek a Szovjetunió megemlézésétől az Alkotmányban [...]. A Kommunista Párt vezető szerepe hangsúlyosabban megjelenik, megjelenve most már az Alkotmány irányadó elvei között [...].”

(E. Focșeneanu, *Istoria constituțională a României (1859-1991)*)

B. „A Szovjetunió nyomasztó jelenléte egy többletterhelést jelentett Románia gazdasága számára. A háborús kártérítések kifizetése, mint az élelmiszerek és a különböző nyersanyagok, a hadizsákmány, elsősorban ipari felszerelés, valamint a területén lévő szovjet hadsereg számára különböző javak biztosításának kötelezettsége kimerítette az országot a saját gazdaságának helyreállítása végett oly szükséges erőforrásoktól.

1947 első felében a Kommunista Párt a gazdaság összes ágazatának ellenőrzésének növelése érdekében tevékenykedett. A tervezés és a központosított vezetés mindennapossá vált, valamint az összes intézkedés, melyeket hoztak az ipar államosításának és a mezőgazdaság kollektivizálásának előkészítő lépései voltak. Április 5-én az új Ipari és Kereskedelmi Minisztérium, mely több más állami ügynökség feladatait látta el, széles hatáskört vállalt a mezőgazdasági és ipari javak begyűjtésében és szétosztásában, az ipar számára szükséges nyersanyagok biztosításában [...] és a hitelek ellenőrzésében. A román gazdaság szovjet mintára történő átalakítása együtt járt a szovjet tömbbe történő beilleszkedésével.”

(M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*)

A forrásokból kiindulva, válaszoljatok a következő követelményekre:

1. Nevezétek meg a **B** forrásban megemléített azon intézményt, amely több állami intézmény „feladatait látta el”. **2 pont**
2. Említsetek meg az **A** forrásból egy információt, amely az 1965. évi alkotmány előírásaira vonatkozik. **2 pont**
3. Említsetek meg egy politikai alakulatot és egy történelmi térséget, amelyekre mind az **A**, mind a **B** forrás is utal. **6 pont**
4. Írjátok a vizsgalapra annak a forrásnak megfelelő betűt, amely szerint az alaptörvény módosítása a Moszkvával szembeni magatartás megváltozását eredményezte. **3 pont**
5. Írjátok a vizsgalapra a **B** forrásból kiemelt két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van, pontosítva mindkét információ szerepét (*ok*, illetve *okozat*). **7 pont**
6. Mutassatok be két Kelet-Európában használt totalitárius politikai gyakorlatot a XX. század második feléből. **6 pont**
7. Említsetek meg egy nyugat-európai totalitárius rendszer jellemzőjét a XX. század első feléből. **4 pont**

II. TÉTEL

(30 punct)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrást:

„Az 1864. május 2/14-ei államcsíny [...] megkönnyítette a gazdasági és társadalmi [...] reformok gyors gyakorlatba ültetését. Az első az 1864. augusztus 14/26-án elfogadott úgynevezett agrártörvény volt, amellyel a földek nagyméretű újraosztása kezdődött el. A törvény elismerte a *robotos jobbágyok* teljes tulajdonjogát azokra a földekre, amelyek a tulajdonukban voltak korábbi törvényes előírások értelmében, amelyek az igásállatok száma szerint – azaz minden paraszt termelési képessége alapján – osztották ki a földeket.

[Alexandru Ioan] Cuza ambíciós terveket készített az új állam modern intézményeinek felállításáról. Különös figyelmet szentelt az igazságügynek, türelmetlenül várva ennek átszervezését egy európai állam elvárásainak megfelelően. [...] Azért, hogy tájékozott és termelékeny népet alakítson ki, javasolta a tanuláshoz való hozzáférést minden társadalmi réteg számára [...]. Ezzel a céllal szentesítette 1864-ben az általános tanügyi törvényt, amely szabályozta az oktatást minden szinten, különös figyelmet fordítva az elemi oktatásra, elvként előírva, hogy ingyenes és kötelező lesz.

Cuza idejében a törvénykezés egészét a központi kormányzat hatalmának növelése határozta meg az önálló intézményekkel szemben. [...] Cuza, uralkodásának kezdetétől a világi állam hívének mutatkozott. Elhatározta, hogy az ortodox egyházat teljes egészében állami felügyelet alá vonja, amelyet bizonyos mértékig el is ért, kivételt csupán a szigorúan vallási ügyek képeztek. [...] Az egyházat érintő legfontosabb törvény, gazdasági szempontból, a kolostori javak kisajátítására vonatkozott, amely az állam területének mintegy negyedét tette ki. Ezeket a nagy kiterjedésű mezőgazdasági területeket az 1863-ban életbe lépett törvény helyezte állami ellenőrzés alá, és lezárta a kolostorok gazdasági életben játszott szerepét, amelyet a középkortól kezdve betöltöttek.”

(M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*)

A forrásból kiindulva, válaszoljatok a következő követelményekre:

1. Nevezzétek meg a forrás alapján a román állam vezetőjét. **2 pont**
2. Nevezzétek meg a századot, amelyre a forrás vonatkozik. **2 pont**
3. Említsétek meg a forrás alapján az 1864. augusztus 14/26-án elfogadott törvényt és ennek két jellemzőjét. **6 pont**
4. Említsetek meg a forrás alapján két információt az általános tanügyi törvényre vonatkozóan. **6 pont**
5. Fogalmazzatok meg a forrás alapján egy szempontot az 1863-as törvényre vonatkozóan, alátámasztva a forrásból vett két információval. **10 pont**
6. Érveljétek egy megfelelő történelmi ténnyel azon kijelentés mellett, amely szerint a román térségben kidolgozott 1848-as politikai tervezet hozzájárult a modern román állam létrejöttéhez. (Pontozzák a megfelelő történelmi tény bemutatását, valamint az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használatát.) **4 pont**

III. TÉTEL

(30 punct)

Írjatok egy hozzávetőleg két oldal terjedelmű esszé a helyi autonómiák és központi intézmények a román térségben (IX–XIV. század) témában, figyelembe véve a következőket:

- említsetek meg három helyi autonómiát a román térségből a IX–XI. századból;
- nevezzetek meg egy XIII. századi helyi autonómiát a román térségből, megemlítve ennek egy jellemzőjét;
- mutassátok be a Kárpátokon belüli román térségben létrehozott központi intézmény egyikét a XII–XIV. századból;
- alkossatok véleményt a központi intézmények szerepéről a középkori Havasalföld kialakulásának folyamatában és támasszátok alá egy történelmi érveléssel.

Figyelem! Pontozódik a **megfelelő történelmi nyelvezet** használata, az esszé **felépítése**, az **ok-okozati összefüggések** kiemelése, a **történelmi érv** kidolgozása (megfelelő történelmi tény **bemutatása**, valamint a **következtetéseket kifejező szavak** használata), a történelmi események **megfelelő időrendi/logikai sorrendjének**, valamint a **terjedelmi követelményeknek** a betartása.